

ایڈیٹر وپیششر عبدالجفیظ لکھنوی پرنٹنگ پریس ٹیبل باغ کونینہ خان شینک کرسا بیورو آفس 302 تھرڈ فلور یونیورسل کمپلیکس فیر 1 جناح روڈ کونینہ خان تالان کرے

17 اکتوبر 2025ء

خلقی ادب آکاریم کنگنگ ناگرج

براہوئی خلقی ادب نا پڑ آ کاریم نا ہیبت مرے، تو ہندی پولکار آ تیبی کل آن مُست ڈاکٹر عبدالرحمن براہوئی دابایت کل آن مونی خٹنگ، و دا رداٹ پٹ و پولی کاریم تا بنا ع او کرے۔ او خلقی شاعری، کسہ، متل، وسامت، چا چا کل صنف آتون اوار براہوئی بولی آمروک کاریم تا ہم پٹ و پول ع کرسا وفتے مونی ایس۔ خلقی ادب نا پڑ آ داکان بیدس ہم گڑاس کاریم مسے، وے اوقا کچ واخس اف کہ او فتنے براہوئی خلقی ادبی مڈی نا کل پانگ مرے۔ براہوئی زبان وادب نابایت داپاننگ کہ دانا بندا وخلقی ادب نازی آسلوک ع، دا ردہم اف، و ہر زبان اسے نابندا وانا خلقی ادب نازی آسلوک مریک۔ وے سوچ دادے کہ براہوئی زبان نا خلقی ادب ع مونی انگ نابایت ہراخس کہ کاریم مسے، اوقلک دا دعویٰ ع پک کنگنگ اٹ لکار ہم متنگ کیرہ یا آخا؟ اٹننے کہ دا بابت ہور تیا حساب مروک آ کتاب آک تئیں اٹ براہوئی خلقی ادبی مڈی نا کل پانگ مفسہ۔ ودا بابت ہراپٹ و پولی کاریمک متنگ اٹی ع، اوقلک بھار کرار ع وڑ اسے ٹی مونی ہنگ اٹی ع۔ و ہراکار یکک مسنوا وفتا ہم چاچ اس ہلنگ ناگرج ارے۔ اٹننے کہ خلقی ادبی مڈی نا بن اہندن ع نوشت ہم مونی بسو، ہرا فیا سوچ چست کنگنگ مریک۔ ودا کاریم تیان مٹ اس خلقی ادب نا جس ع کم پانگنگ نا سوہ ہم متنگ کیرہ۔ ننے تینا زبان نا ہوجو تیا آتے مچا ع وڑ اسے ٹی مونی انگ ناگرج ع، ہرا فتنے ادب و لڑ پچران تعلقدار آ بندخ آک آخا بلکن راج انا اس بندخ آک تخلیق کرینو، اوقلک ننا راج انا فلر انا بندا و گوندگرہ۔ ودا بابت تئیں

ہنجرہ و بندخ

..... گمبریل گارشیمارکیز

..... مٹ: عبدالرازق

ہنجرہ اسل بند مسوس۔ ہاتھاز اووے تینا بیدار دوا اوار دابامب انا مول ناچے نا کیرخ آن نجا۔ و ہرا تم او سوارہ کرے پٹھے تو مہالو آن ہراست پاریکہ کہ دا دینا نا غٹ آن زیات زیا نا ہنجرہ ع۔ ہنداش بندخ داوے ہنگ کہ لبرکہ اوقا اسہ بھلو چمی اس ارا نا مون آ کچ مس۔ و ہاتھاز ع، اووے شیف کرسا دکان ع بند کروئی تما۔ اوانا ہنجرہ ارسلارے ”ٹی بایدے شیو کر۔ نے ساعی دا وخت آسہ خاص ع ہنگ اسے نا پادری سے آنا رختنگ اٹک اُس۔“ سوارہ پانڈیو کنگنگ جوان ع ہیبت اس اف۔“ ہاتھازار پارے۔ اوانا رافتنہ خان بھلن مروک بک، وڈو چنک پٹ آک خچر اسے ناخ انا چک آتیا ہار خنکارہ و اونٹ تیان کالم اسکان، ع خلیفوک ع مارا سے ناس ع دردم اسے ٹی خنکارہ۔ وے داوڑ تنگ روہنک اس کس۔ دافرو ری ٹی او سی سال ناس مسوس۔ و او تدوک چارسال آن ارسلاتون بیدس برام آن روہنگ کہ۔ و اونٹنے چا ہم متوسیس۔ و ہندن ع کئی سوہ کس کہ زندا وے ہز کنگنگ ہیل توسس۔ وے او ٹی خلیس پنا اناچ ع گڑاس اٹک۔ اووے تو دا ہم سا اٹکہ ہرا ہنجرہ ع واصل داس جوڑ کریس، او منہ بندخ اسے کن دینا نا بھلوے۔“ کل آن زیان انا ہنجرہ ع۔ و اوچکی آن ہندن ع ہنجرہ جوڑ کرسا بناس، ہندا خاطر آن اووے دادے جوڑ کنگنگ اٹ ہم چو مشکل اس پیش بتوسیس۔

اٹ کبھی سنگت آتا است خوابیک ہم مون آبرسا کرینو۔ وے داکاریم ہمو وڑ مونی ہنگ کپنگ ع، ہراخس کہ دانا گرج کس۔ دانا سوہ آتیا خننگ نا ہم گرج ارے۔ دابایت غنخوار حیات و رفیق شوباز نا کنڈ آن است خوابیک مونی بسو، وڑوت آ ہیبت غنخوار حیات نا داریاٹ کتاب اس ہم مونی بسے۔ و رفیق شوباز ہم تینا کاریم تے مونی انگ کن متا ماری کنگنگ اٹی ع۔ دابایت پٹ و پول کن نورخان نوب و افضل مراد اس تا کنڈ آن ہم است خوابی تا دور شانی مونی بسے۔ و اوکلک ہم دا خواہندار اریر، کہ براہوئی خلقی ادب ع مونی انگ کن حقی وڑاٹ جہداسے ناگرج ارے۔ و اوکلک دابایت کاریم کن خ تفوک ہم اریر۔ نن او میست کینڈ کہ اوکلک، و او فتنون اوار ایلیو زبان وادب نا دو تنخواک داریاٹ تینا لاٹگی تے کاریم اٹ اتسانا خلقی ادب نا اودیم یگا یگا متنگ ناگرتی تابائی بنوک مڈی تے پدی انگ و زندہ کنگنگ اٹ سرسب مریرہ۔ براہوئی خلقی ادب نا ’است’ متنگ نابایت دعواک بھار کنگگرہ، و تئیں اٹ دا دعویٰ تیبی رانگی ہم ارے، اٹننے کہ اسہ زبان اس ہم علم وادب آن خورک مفک، و اونا دا علم وادب اونا خلقی ادبی مڈی ٹی خوندی مریک۔ دابایت ہم کہ ہرا بولی نا قدیم متنگ نا دعویٰ کنگنگ، تو اونا پاروک آتا آزموندہ خاک ہم بھار کا نڈا مریرہ، تو تئیں اٹ اوقا آزموندہ غا تا رنداٹ مونی بروک کس، چاچا، متل، و وسامت آک علم و شعور آن پُر مریرہ، و دافتنے کن ’سندی علم’ ناگرج ہم مفک۔ تو ایلو کل زبان تینا ہراہوئی خلقی ادب نا مڈی ہم علم و شعور آن پُپ ارے، و تئیں اٹ دانا کچ و گشاد ہم بھار پراخ و بھلن مرد، وے دادے پنگنگ انگ کل آن اہم انگ کاریم ع۔ و زبان وادب نا دو تنخواے دا کنڈا چکا کروئی تمک۔

اووے خوڑت چاچ کرے۔ و او است اٹ پارے کہ اصل اٹی دا توخس کہ پن تمانے، واکان ہم زیات زیا ع، اونا جندو لسا تینا زہیقہ کن ہم داوڑ انا گڑا سے نابایت خ اٹی ہم جھننے۔ او پارے ”دماکن نا بال ع۔“ او بندخ آتا پچی نا نیم آن کسر کرسا بے مگ مسراکس۔ ہرا تم ہاتھازار چ بیٹا تو ارا ٹی پچرین آتھو انا کسر ع انگ کن او جو بلی نا کنڈا آن ملنگو آدرگ ع ملا، و ہندا تون چنا تا اسہ لنگر اس ارغ کنوئی آگوشی ٹی ہزیرگ۔ ڈہ تماس۔ ہیر اکر ڈاکٹر اکر او بیرو لڈو ہراتینا کسب آن خوش اٹو تینا زندان خوش کس۔ او تینا بھلی آ زہیقہ تون سوارہ کنگنگ نا وخت آ ہاتھازار نا ہنجرہ ہارو ع خلیفیس۔ با سانی تون سوارہ کنگنگ نا وخت آ ہاتھازار نا دے تیبی ارا نا تھنا اڈک، ہراڑے او اسہ میزاس ہم تخاس۔ اوڑے بھار آچھل آتا مگد ہم تخاس۔ و داوڑ تون اوار اوڑے پونجک انا ارا نا ہنجرہ اٹک۔ او پارے ”دایر اسکان کہ داتی چک اس خننگ نا گرج ہم اوار اوڑے پونجک انا ارا نا ہنجرہ مفک۔“ او بندخ آتا خن تا مون آ ہم تنوک کسرہ۔ اونا زہیقہ ع چک آک ہندن وڑارہ کہ او پیش تیان ہیرہ ہندا خاطر آن خار دریکہ کہ او دا چک آتے کنگرہ۔ دانا بابت خجسا، ڈاکٹر بیرو لڈو، اسہ پیشیم اسے تون اسہ نا جوڑ اسے ہنگ کن ہنا تو پدی ہنگ آ، او ہنجرہ ع ہنگ کن ہاتھازار نا ارا غا بس۔

ارغ کنوئی آگوشی ٹی کبھی بندخ آک کچ کسر۔ تارا آتیاں جوڑ، اسل بھلو کبیرہ وای آگڑو تون اوار ہنجرہ سبل اکن میز آخننگ کس۔ دانا مسہ ڈاکٹر کسرہ۔ داتی ہزیرک پیش تمگ نا کسر کہ ہم جوڑ کروک کسرہ، و خاص وڑاٹ خاچنگ و کنگنگ کن کچی ہم جوڑ کنگ کس۔ چک آتا وخت تیری کن داتی چنکو چنکو بھلا ہم جوڑ کنگ کس۔ داکٹر ہنجرہ نا کنڈا آبرسا پارے ”مگد او نے کسر کہ ہم جوڑ کروک کسرہ، و خاص وڑاٹ خاچنگ و کنگنگ کن کچی ہم جوڑ کنگ کس۔“ او بھلا ہنجرہ اس مرے، ہرا ٹی کہ او داتی چنکو چنکو بھلا ہم جوڑ کنگ کس۔ داکٹر ہنجرہ نا کنڈا آبرسا پارے ”مگد او نے کسر کہ ہم جوڑ کروک ماڈل اس خنکارہ۔ وڈاکٹر و خننگ آن بیدس

ہر صوبہ ہر علاقہ نا تینا دودر بیدہ خاک مریرہ، ہراڑے تینا دودر بیدہ غا تے پرننگ نا کوشت مریک اوڑے خرابیک ووی مریرہ۔ مطلب داکہ ہراڑے زہیقہ غا تے موڑ سانیل و گاڈی نصیب مٹ اوڑے نیازی تا موڑ سانیل و گاڈی چلینگ نا خواست مرے تو دا خوئی ع ہیبت اسے۔ ہراڑے برگر خاہوت آک مفس اوڑے برگر خاہوت آتیا ہار سوچنگے تو داملنڈ اسے۔ ترقی پسندی و نیازی تا آجونی نا مطلب بے حیائی ع خنک کنگنگ اف، ایو ملک اٹی اسہ ہندن ع کڑدہ اس ہم ارے ہرا بے حیائی ع ترقی پسندی پاک۔ نیازی تے اوقا زمواری تیان خلاس کنگنگ ع آجونی پاک۔ ہراڑان اسہ جوان ع راج اس جوڑو متنگ کپک بلکن راج چین زیات خراب مریک۔ او ٹی تاڑ وادڑو دی مریک۔ نیازی تا سیاست اٹی ہنگ اسل عیب اس اف۔ نیازی یک ہر سکارڈ آ متصب آتو کنگ و زمواری تے پورو کنگ کیرہ۔ ننا راج اٹی ناخو انا خننگ کنگنگ آن ہم نیازی تالاٹگی آفرق تمک۔ اوکلک احساس

ننا نیازی یک

وحید زہیر

شریف ع خاہوت و نیازی سے آد بنظر شائخے۔ زوت آ ہیبت سندھ و پنجاب نا پروفیسر آک نیازی تے خلیفنگ و بد نظری نا رداٹ اخبار آتا خبر جوڑ مسنو۔ اسٹ اس مریک راج اٹی اسہ ارا اواقہ نا پیش ہنگ، اسٹ اس مریک رواج۔ تو بلوچستان آن پیش نیازی ع کاریم اٹی انگنگ رواج اس جوڑ مسن۔ بھلا بھلا بندخ آک خنیک ہلنگ، کارخانہ غا تالیسین ہلنگ یا تینا کبھی تے چلیفنگ کن نیازی ع دیوے؟ تئیں اٹ او سنے آن افس سنے او جوان ع خاہوت اسے ناؤس ع تحرہ۔ نیازی تا دے ع اڈ تننگ نا مسخت ہندا دے کہ نیازی تا شرفندی ع علم انا آجونی ٹی چین اخبر در کنگنگ؟ نیازی تا شرم و حیا نا رنداٹ تنوک آتا عرلا ف امر کاریم کنگنگ؟ تینا خلق و علاقہ غا تے ٹی خراب آچا گڑدانا جوئی کن امر کاریم کنگنگ؟ داتی زور و زور کی ع عمل اف۔ داتی ہیرہ علم و متعل ہر کاریم اٹی انگنگ اسٹ آتمہ ع۔ ہرا زہیقہ و نیازی تا شرف ع جک و سگو سلفنگ اٹی ملک ایک۔

سیر کنگنگ ع۔ ارغی بندخ آک ہرا فتنے داکل بھلن سر ہنجرہ اوقتون خوش اخلاقی ٹی دا خاطر آن پیش بریرہ کہ اوکلک تینے ہنداپہ تون ہنگرنگ اچکیرہ دا نیت اٹ کہ اوکلک مخلوق نا گڈا ٹی ڈن بریر کن ہم دافتا کچ بھلو بندخ آن نن ہم دافتا لڑاٹ اواران دافتا چراٹ سلوک اُن۔ ہندا سوب ع کہ ہندا بھلاک ہمو تم تینا خوش اخلاقی ع گم و گار کیرہ ہرا تم کس اس اوقا بھلنی ع چنچنگ کے۔ وخت اس کس تینا ہیبت اسے ٹی اوقا غروران پُر انا سوچ و فنیات آوار کے۔ گڑا وادخت آ داکل تینا خوش اخلاقی ناچ آتیاں پیشیم مرسا یکدم تینے لغو کیرہ و ناگمان دافتا خوش اخلاقی اسل کچٹ انگا بد اخلاقی ٹی بدل مریک۔ ☆☆☆

دا خوش اخلاقی

مولانا وحید الدین خان

مٹ: غنخوار حیات

ع لوز آ ہیبت ہیبت کیرہ۔ داکل بے معنہ غا پ آتے ہم زیا انگ لوز آ ہیبت بدل کیرہ۔ خاخری آ سر حال آتیا ہم ہندن ہیبت کیرہ کس پائے داکل برف انا سر حال آ ہیبت کنگنگ ع۔ ہندا روزگار ع السا چنڈہ کروک ع بندخ اس مرے تو یکدم ہا تمک کہ دکاندار نا خوش اخلاقی نا گوا چنی انت اس کس۔ خوش اخلاقی نا اسہ وڑ ہمووے ہراڑے ”تھذیب“ پارہ۔ وادڑ خاص وڑاٹ خاوندہ انگا تچے نا نیم اٹ دود بلوک ع۔ و بندخ آک ہرا تم اسٹ ایلیو تون مڑو تو بھار کچن، چاخر کروک پارے ”تئیں اٹ دا ٹروچل کن جوان اف۔“ چنک اووے گوڑ کریر۔ او بھلا ہور ناری انا ہورا نا ملک اٹ جتا جتا ش آتیا اشارہ کرسا پارے ”بھار خیالداری اٹ کچ و کساس کنگنگ کیرہ۔“ و لدا تینا ارغ نا کنڈ آن، ڈاکٹر نا کنڈ آ مون ع ترسا پارے ”ٹی شتانی توافیس۔“ ”ای ایو پیشیم تون دادے تینا زہیقہ ع متنگ نا قول کریسٹ۔“ ڈاکٹر پارے۔

”ارمان نا ہیبت اسے ڈاکٹر اای نے آ ہو گڑا ع ہنگ کبیرہ ہرا کہ مہالو آن کنگنگ۔“ ”دا تو اسہ مٹھواسے کن ہم بھار بھلن ع۔“ اسہ بندخ اس ہیبت آ ہیبت نیام تمسا پارے: ”دا توارے۔“ ہاتھازار پارے۔ ”دا توارے۔“ ہاتھازار پارے۔ وڈاکٹر چک ہرا ”دا وخت کچی ع، وے او دانا وڑک ع تو تے تویس۔“ ٹروچل کن اسہ جوان ع بھلو ہنجرہ اس جوڑ کنگنگ آن بیدس۔ او نے اسل پک ع کچ اس تو تویس۔ مگد ہندن اف؟“

”دا ہیبت راست ع۔“ ہاتھازار پارے۔ ”تو گڑا چ ع ہیبت اس اف۔ بایدے اسہ ہندن ع ہنجرہ اس مرے ہرا کہ ٹروچل کن بھار بھلن مرے، وخت اس کہ دا تو اسہ چین ڈول انا ہنجرہ اسے۔ ودا ہیبت انا توچ ع شاہی اس کن او نا اسٹ آن ایک مس۔ او پارے ”مٹھول بھار ازارگ ع۔“ (ہراجو)

بے وخت بروک آ

..... افضل مراد.....

اڑے دا اکادی ادبیات انت اسے؟ دانا کاریم انت ع؟ ای تینا وں اٹ ہیرہ کریت، وے خواہر سر ہندو۔ ہندا تون دفتر نا وخت ای برمس۔ ای بھار مشکل ایسٹ تینے ایلو ع ہنگ اٹی کسرہ، ڈی سی صاحب نا مینگ مسہ کلاک نا ع ایبر متنگ اٹی اٹو۔ ای ارا راتینا پنا اپرچی اس تھنی گد ریفیت وے چ ورنی بنو، ای اس کچ استی ٹوسٹ وڈو ایپ نا وکس نوٹ آتے خاوندگ اٹی اختہ مسٹ، داکل ایک سلوک آ گارڈو سپانیک چارنا کنڈ اہندن ہرا رن دکہ داسر کس برودا وکلک تینا بولٹ آتے ملور۔ ای شاعر ادیب آتا ڈغار ع پوک متنگ و زیاں متنگ اٹی ہنچنگ کن اونا زیاں آماڑی اس جوڑ کنگنگ ناخ تے تاہر متنگ نا تب اٹی بھلو وخت اسے آن سرگردان کس۔ چاکر اس بے پیہہ فائل۔ ای فائل ع مون آتے آفر آک۔ ہندن منہ خواہر تینا باو جیب ع ہندن ملاسر کہ ڈول ایسٹ دا ماڑی جوڑ مٹ، مہالو تحصیل توارے سننے، پدا ایم بی ارا سکان ہیبت ہنا۔ وادخیاں بس دا خواہر تو کتے تھو۔ دا اخیر دا قصور پیش تم کہ داؤ غار تحصیل نا ریکارڈ اٹی ادبیات نا پنا آف۔ وے ای فائل ع بغل اٹی شاغوک ادبیات نا کنڈ آ راہی مٹ تا کہ ای تینا تا چا ہنداری نا کاریم ع مون آ دیو ای بیدس موکل آن ٹوسٹ، خواہر

نن دا چا گڑو نا خلیس آن نیازی تا شون و شر جالی ع تو پن۔ بلکن دن انگا

بندخ و چا گڑو نا برخلاف کاریم کین۔ ہراڑے دن انگا بد گڑو آتا است بڑی مریک، ہمو فقا برخلاف تینا کڑو آن کاریم بلین۔ بلوچی گد و پوشاک شرف داری و شرف مندی نا علامت آک ع۔ ہرا کک کہ بازاری تہ تحرہ اوقتاں خرابی نا خواست مریک۔ اوقتاں بازاری نظراٹ تو ہنگنگ۔ ہرا خراب آچا گڑو نا گواچ مریرہ تو اوقتاں خرابی نا خواست مریک۔ نیازی یک ہم ہیر وکن کسرہ وے کس پائے کہ اوقا کچ اخبر ع؟ یا اوکلک دیوے؟ تئیں اٹ او سنے آن افس سنے او جوان ع خاہوت اسے ناؤس ع تحرہ۔ نیازی تا دے ع اڈ تننگ نا مسخت ہندا دے کہ نیازی تا شرفندی ع علم انا آجونی ٹی چین اخبر در کنگنگ؟ نیازی تا شرم و حیا نا رنداٹ تنوک آتا عرلا ف امر کاریم کنگنگ؟ تینا خلق و علاقہ غا تے ٹی خراب آچا گڑدانا جوئی کن امر کاریم کنگنگ؟ داتی زور و زور کی ع عمل اف۔ داتی ہیرہ علم و متعل ہر کاریم اٹی انگنگ اسٹ آتمہ ع۔ ہرا زہیقہ و نیازی تا شرف ع جک و سگو سلفنگ اٹی ملک ایک۔ ☆☆☆

چنگوہیت اس

داخو بملحو حمير ءاس نستان اس اسر چنکو
ازل آن اور ء۔ دایم پارہ کہ اگر
کار میک کور۔ مونجائی هر کنڈ آتالان
نن اینوتینا داپار اپار آن داخف۔ و
بہیت اسے آن منے۔ اوکان گنڈ
بندغ آغمف تو او بندغ اس اف۔
مردو۔
خلکت ناہیت آتے چنڈ۔ کہ ہر ابندغ
تینا اُرا و تینا ذات اسکان محدود
اینو ناوخت ء۔ کرسنس ویکنا لوجی،
اینو ناوخت انا ڈکھ آتافریشانی
علم و زانت، شعور ءاگی نا حدی ہم
میک۔ تو ہمو بندغ ء اینو ناوخت
پارہ۔ ترقی یافتہ قو کم اینو مون
اٹ سرسبب ء بندغ اس پارہ۔ و ہرا
بندغ کہ تیتا راج انا خلکت ناہیت ء
میرن۔ و اکرن دوست دشمن نا نیام
چنکا چنکا بہیت آتیان بملحو وخت
اٹ پرن ء۔ پھہ مسن تو گز چنکا چنکا
اسکان است خرابیک ودی میرہ۔
بہیت آتیان جان خلائی میک۔ و ننا
ایلو بہیت اک دشمن کل آن زیات
راج شون و شوندری نا کنڈ آک ہک۔
سگ و برداشت نا کمبونی ء۔ او پداننا
ننا راج اٹ اینو ڈکھ و گرتی تا سوب
راج اٹ دے پوے او راداری ہم
آک انت ء۔ و ہندا ڈکھ ویل آتا
کلنگ ء۔
ایری امر میک۔ ہر گز انسان نا
اگ ہندا ڈول نا سگی، نارواداری دے
نفیسات تو ن خلوک میک۔ و انسان
پدے آتا راج اٹ روتہ خلک۔ تو
نادا فطرت ء کہ وخت اس بھاز خوش
گزا ویل آک پین زیات مرور۔ و
میک و وخت اس بھاز ڈکھیا
ہندا ڈول اٹ نن ہڑدے آاسہ ایلو نا
تینا بلیس زندا نا ہریش اٹ ویل
آتھون مون تروی تمک۔
میک۔ غم و خوشی انسان زندا تو ن
زنجک ء کشکون۔ شون شوندری نا
آتھون مون تروی تمک۔
والدہ عالم۔

تو تھو چاؤ کہ ”ایہام“ نامعنع انت ہے۔ پارہ۔ ہندن داڑے ہم شاعر نا مراد پارہ۔ و ہجاز آک دادے صنعت عو مثال اسے۔

علم بدلیج ٹی ہم ایہام نا ہومعنی ہے ہرا کہ ہندامحاورہ۔

ایہام گوئی نا ادب ائی تعریف ہے۔ 4۔ صنعت توریہ۔ دا صنعت عو عوما صنعت ایہام نا اڑٹیک پئی پارہ ولے دا ہراڑے کلام ائی اراذعی عو لوز متضاد داڑے مُسہ لوز سمندر کشتی، کنارہ ہر علم بدلیج نا اصطلاح ٹی کلام ائی اسہ استہاء صنعت اسے۔ توریہ نا ہم مریدونکہ

ہندن ع لوز اس مرے ہرانا ارا معنہ لوزی معنہ مریک ”ڈکنگ“ بالکل ہندن ع لوز اس مرے ہرانا ارا معنہ لوزی معنہ مریک ”ڈکنگ“ بالکل

مریر اسہ معنی خوک انا مرے یعنی زونہجھ ایہام ائی بار کلام ائی ہندن ع لوز اس آوے

ائی برے پاوا اس داغ ہومعنع نا بارہ اتیک ہرانا کہ ارا معنہ مریدولے توریہ نوازش برق بھی ہنتی ہے میری

فا کائے۔ اڑٹیکو مُرنا انا مرے یعنی ائی فرق دادے کہ کلام ائی لوز انا معنہ نا بقراری پر

چھٹ اس غور کنگک آن پدمو معنہ کجھ مراد انا و خوک انا ہڑتوم آ معنہ خاک ٹجک واوٹنگ ہڑتوم آ لوز آک متضاد ہراڑے صنعت اسے بد آن زیات

ائی برے۔ مریرہونکہ ع۔ پاننگ مرے۔ مثال اسہ جا کہ غاٹج

کعبہ میں جان بلب تھے ہم دوری بناں سے دیکھنا منہ لال لال ہو جائیں کس کس 6۔ صنعت مراعات النظر :- کلام ائی بندر ع او فتنہ پست بندر ع پاننگ۔

آئے ہیں پھر کے بارو باد خدا کے گھر سے کے ابھی ہراست اکو ہراڑے جتا جتا لوز و چھٹ اس ہاسنی مرے تو ہندن پاننگک

داڑے شاعر ”خدانا اراغان پدی سامنے چہرے جو برگ سبز پان تو نے ہراست اکو جتا ع معنہ اس مرے ولے کہ زمین تین اس جوڑ مُسنے۔ اسہ

”ہنگ“، عو نوشہ ٹیک دادہ اسہ زومعنی ع لوز دیا مون خصہ غام ہم فحس مریک و ہندن

اسے محاورہ اسے بلکہ خوک انا معنہ دا شرمندگی آن ہم مریک داڑے ہڑتوم جتا جتا لوز ع ہراست نا جتا ع معنہ اسہ مرے۔ ڈکنک پچھل ”عین“ باغ، ہر مسٹ

مریک کہ بیت اللہ غان حج ادا کر سنا شرمندگی آن ہم مریک داڑے ہڑتوم ولے دافتا ہندن ع فطری ع تعلق اسے جتا جتا لوز ع ہراست نا جتا ع معنہ اسہ

پدی برے۔ آمعنہ غاک مراد۔ صنعت ع لوز اس مرے ہرانا ارا معنہ لوزی معنہ مریک ”ڈکنگ“ بالکل

مگر مُر انا معنہ اردو ٹی ”خدا کے گھر سے 5۔ صنعت ایہام تضاد۔ صنعت ایہام تضاد ع ہجاز آک صنعت طابق

واپس آنا،“ ہجاری آن پدھت بانی ع ایہام تضاد ع ہجاز آک صنعت طابق

آن خوشنما ئی ودی یک۔

[illegible]

فنگاری

اسے ڈرامہ ٹی کڑد مسٹر ایلوٹی اُرائی، و
مسٹرمیکو ٹی بلغنائ۔ خیر دا اسے فن اسے۔
اسے بندغ کیٹی کڑد آتے کیک داڑان
معلوم داری مریک واقعی کیٹی سال انا
محنت آک رنگ ابترہ۔

پخیری پنڈنگ داہم اینو پگہ من جور
مسئو ولے دافنتے کس فکار پا پک دا
سوب آن کہ دافتا چ آک شر چرپ و
سرمرہ افس دا اسہ ارا ہفتہ ٹی تینا من انا

ماہر مریدہ۔

☆☆☆☆☆☆

TENDER NOTICE

The Directorate General Fisheries, Government of Balochistan invites electronic bids from reputed and eligible firms (or JV Partners) for the **Procurement of Two (02) Fast Response / Fishery Patrol Boats** (Aluminum). Only electronic bids shall be submitted through the BPPRAS EPPS at www.bppra.gov.pk; vide **TSE-2526210895171**. No physical bids will be accepted.

Procurement will be carried out under the **Single Stage – Two Envelope Procedure** as per Balochistan Public Procurement Rules, 2014. The estimated cost of the project is Rs. 1028 million with a bid security of 2% of the quoted bid amount in the form of a Call Deposit or Bank Guarantee in the name of the Director General Fisheries. No tender fee is required. The last date for electronic bid submission is **04th November, 2025 (12:30 PM)**, and bids will be opened the same day at **01:30 PM** through the EPPS system at Block 12, Civil Secretariat, Quetta.

Eligible bidders must possess at least ten (10) years of experience in aluminum boat manufacturing, certification from Lloyd's Register or an equivalent authority, and an operational boat-building yard in Pakistan or abroad. The firm should have completed at least two (02) similar assignments during the past ten years, an annual turnover of Rs. 800 million during the last three years, valid NTN and Sales Tax registration, and must appear on the Active Taxpayer List (ATL). Firms currently blacklisted by any public sector organization are ineligible. Joint ventures (JVs) are permissible.

It is mandatory for all bidders, whether participating through electronic to be registered with the **Electronic Public Procurement System of BPPRA**. For further information, please contact the Directorate General Fisheries, Quetta, at Phone No. 081-9211773 or Email: DGFisheries@yahoo.com. The Employer reserves the right to reject any or all bids in accordance with Rule 38 of the BPPRA Rules 2014.

فنکار

ثاقب نسیم

نیکمپیئر گچین وڑٹ پانک کہ دنیا اسہ
مچلچلے اسہ ہر سک بریک تینا فن انا
مظاہرہ کیک کانک ولے واپا پک کہ
افکار ی ہرا وڑ مرک -

مریک؟ دانا تعریف آک بھازء

[illegible]

داخو بخالو جھیرہ اس نستان آں اسے چلو
 بہیت اسے آن منے۔ اوکان گدلو
 پشوانی و افسوز آن پیدس انسان و سچ
 اوس دوفنگ۔ تن تپنا چپ و چا گراٹ
 نظر شافغن بدخوا مندغ آتے پہرہ
 مرین۔ واگہ تن دوست دشمن نا نیام
 اٹ پرغ اسے پہرہ منو تو گڑا چکا چکا
 بہیت اتیان جان علای مریک۔ ونا
 راج شون و شونداری نا کڈ آ کاہک۔
 تن راج اٹ اینو ڈھ وگرتی تا سوسب
 آک انت ء۔ و ہندا ڈھ ویتا آل
 ایری امر مریک۔ ہر گڑا انسان نا
 نفیات تون خلوک مریک۔ و انسان
 نا دافطرت ء کورخت اس ہماز خوش
 مریک و دخت اس ہماز ڈھیا
 مریک۔ غم و خوشی انسان زندا تون

تو تپاؤ کہ ”ایہام“ نامعنیٰ نہ ہو۔
علم بدیع فی ہم ایہام نامعنیٰ ہے ہر اک
ایہام گوئی نا ادب الیٰ تعریف ہے۔
ایہام نامعنیٰ معنیٰ وہم الیٰ شاعری
علم بدیع نامعنیٰ اصطلاح فی کلام الیٰ اسے
ہنود نے لوز اس مرے پرانا ارمانعہ
مریا اسے معنیٰ شوک انارے یعنی زکوچہ
الیٰ ہے باز واس دماغ ہوموعنا پارہ
فانکارے ٹیکو معنیٰ نمارے یعنی
چٹ اس غورکنگ آن پد ہوموعنا سمجھ
الیٰ ہے۔

کعبہ میں جان بلب تھے دم و دیں ہال سے
آئے ہیں کے بارباد خدا کے گھر سے
داڑے شاعر ”خدا نا اوغان پدی
”ہنگ“ کے نوشہ یک داس زر معنیٰ لوز
اسے محاورہ اسے بلکہ شوک انارے
مریک کہ بیت اللہ خان حج ادا کر سکا
پدی ہے۔

گر مرامعہ اردو فی ”خدا کے گھر سے
واپس آتا“ ہماری آن پد بحث باپی

مکان چائسکہ کے ایجن ہن جوان
اُڑاتے نا کرایہ تنگ کیوہ اؤکنے
عُشغان تنگ ناہت کتو کہ ای تنہا
کوئی فی الہو وُٹ فی روڈ تا تمارسا
سکے
اوپارے ”آخا..... دُن اف ای خواہر
کہ نے نا عربی نا شغان ایجو نے پاو
کہ میں تا کڈ ای نا موکو نا حیثیت
اسے“
ای بیجد دا ربہٹ ”موکو نا مثل

اگر کہ فی مالک مکان تو پارسیہ جوان
نہک
”مجھ پارے“ بلکہ فی ہیل اسے اُس اُرس
خوبہ جال الٹی اڑیگا کُٹس“
ای کاٹم و سرفہ پاریت ”پاش انگا
راتی تو ہندادے“
او او ملنڈ کرسہ پارے ”ہندادے تو
انسان تا خود غرضی کہ ہمیشہ راتی و تینیا
نفع و نفعان تا نحن تے اٹ ہرک۔
ہہراڑے کہ او نا فائندہ و نفعان بدل
مریک اسہ غوار و یغین و مہروان و
سہدار اسے ہم مالک مکان آمازا الم
و سکل چاک۔

ای غصہاٹ پاریٹ ”نے آمبار عزالم
اکھ نے کس آرحہفک“
خسہ پارے ”دیرآ“ نے آ، مالک مکان
آ، ہیش تیکن یامو کو؟“
کنارداشت جواب تس ”نی مارشت
تخپسہ“
اوے پرواہی اٹ پارے ”داناخیاں غ
ای بس راست.....“
”اڑے سم اسے مار میرے نی و تہ

راست، اے خدا کی ترخاش۔
 اوٹا کلاسہ پارے آل امر داسہ
 پھینگس؟
 اے بیڑا ری پاش کریٹ ”بس ء مغز
 خلد کتون“
 اوزم وٹکلن ء لہجہ اسٹ پارے ”اؤ“
 کٹنا لچاری ہندارے کہ اے آن ء
 سواس کتون ہیبت کنگ کپر ء امین
 نے آ مبارا نگہ بے مون و مناقی آ تھون
 ہیبت ناہین ہیبت اسے اسی سلام
 تھو“

سونی در شان کپسہ - ہندن انگا ہندخ
 تا چنکا ہیت آت بھن کنگا اٹ
 خلکوڑ داس مرکب - خاہوت آتا نیام
 اٹ خلوق آتا نیام اٹ، اُسٹ خریدیک
 چنکا چنکا ہیت آتا جوڑ مریرہ - ہندنا
 چنکا ہیت آتا نیام جوان انگا لاخ آ
 ہندخ اک جنگ و جھیرہ غاتی نی ہم
 یان مریرہ - ولدو نا ہاروخت کہکاش
 اک ٹوٹر جھیرہ نا الیر کنگ کن
 گوشت کریر - گڑا دا سما کھ کہ
 صنعت طباق ہون ع ہراڑے متضاد
 وڑا تا نیام اٹی ”نہ“ بریک دکنکہ جوان
 گندہ دے نن؟ دشن نہ دوست، و
 ہندن بھڑ جاگہ غاٹیا متضاد لوڑ آتا
 نیام اٹی ”لوڑ“ یا ہم بریک دکنکہ اوس یا
 ہون؟ سسجاس یا بھجھو نیس؟

2۔ صنعت تدریج۔ صنعت تدریج نام
 سہ ہذا اسکان صنعت طباق آن خوک
 وے ولے دانی فرق دادے کہ صنعت و
 نگ آیتیم بیان کیرہ ڈنکہ پونکن
 گلائی نیلی خرن پونکن گلائی ارا
 صنعت و تین پ تین تضاد۔ ہند
 حال ایلو ارا یکہ ایکہ اگا یعنی مختلف
 نگ آتا۔ صنعت تدریج الئی اردو نام
 شیر نراس
 کسی کارگ گلائی کسی کارگ ہے زرد
 زری نگاہ سے موسم بنے لگتے ہیں
 3۔ صنعت ایہام۔ ہنداضمون آن
 سست اضمون الئی "ایہام" نام جان
 ڈراٹ ہیبت مکہ اگر کس خواناس

بشاری سے اٹ جال خلنگ ناچم ء
 غامانے“
 و مرغن ء دم اس کشا پارے دا ہیئت
 آک تینا جاگہ نا جوان ء ولے ہیئت
 دادے کہ دا پڈ نا خلوک دا جال ء
 واڑے دا خاطر آن خلیتے کہ دادے نا

”ڈھک ڈھک اُڑنا کوئی ناموں و نہیانی
 ڈھانڈے راست انگ بیت داسے کراو
 داروشن دان آستیا جالے و داخطر آن
 شکستے متنے داڑے اوڈے شکار آسانی
 ادو بریک - فی چاسہ کوشن دان
 آن اپکارہ کچو و غزلوں اک بھازع“
 ولک اک کتا آستوکی آتیا ساس
 ی ویزو چنٹا آتے - ولدا مون ء
 جڑسٹا پاریتے“ ”زندانا ہر بیت ء
 ادیت ناظر اُس رُسوخت آ زند
 ناچین ہم راستیک ارے“ تو داخ
 نیت پاسہ کمو داڑے جال خلتو کہ
 سکتے۔“

”بلوچ نا کو اس خلک یارے“

آک راست پاریو کہ آست ءخولہ
 کن ہدی اف۔ فی خوش اس کہ
 وادے دادمب آمبارانگا اراتون مہر
 اس ارے ہرا کہبل (میک) ولوک
 آتیاں سوا پین سپہدار نا تو لنگ
 کز نپ۔“

ادبیت کے مٹون کرے ای گلورسہ
 پاریٹ ”جی“ فی سست پاسہ کے آملہ
 کر کے شیف خاں اتنے کہ
 گلو دانا روز گار ء
 ہر جس بخت طوع کہ ملو مال عدا
 نت)

داڑھے ہر س سینے پر زینت کن، جلوے
شفیق خلایک کی ہم ماں ماک مکان ا مہار
میار اُس کے ہر تو کرایہ بلنگ کن
بریک بہت ہیبت آکے غریب ناشیغان
”ایک“
اور وندی ترس ”انسان نا باقی نا بھلا
نشانی ہندو اے کہ اور است ا سکتا
”پک“
پی پی ریٹ ”اُو“ کتنا گناہ ہندو اے کہ
کی غریب اسے اٹ ہندا جمجوری اے کہ
دامین“ تا سڈ ائی تو لووہ اگر ماں

سے۔ ہیئت چنگو ہیئت اس مریک۔ و
 ہندو ہیئت بھلن مریک و پدا ہمو جنگ
 تھیرہ و حج گنگ نا پین ء تپک۔ ہرا کہ
 نگو ہیئت اسے آن بھلو ہیئت اس جوڑ
 چنگ مریک۔ چنگا چرکا ہیئت آتے بھلن
 مریک۔ جنگ و تھیرہ و غاک امر بُن
 ہر۔ و نامنا نیام اٹ ہندن ء ہندخ
 سے نامنا نیام اٹ تو کوک اسلو ایلا نا بد
 واتی ء کیرہ۔ مہر و مابت نا دشن
 ہرہ۔ خلکت نا ذکر و ل آتا آست

کدنگ کی صنائع ’صنعت‘ ء پارہ
ہر ادے انگریزی کی Adjective
واردو کی اسم صنعت پارہ صنائع
معنوی نام مطلب داوے کی صنعت
صنعت اس ساری مرے و بہندن
صنائع معنوی نام ہم بہار آشیغ اک
ع صنائع معنوی ء جوان وراث پیہ
تنگ کی کل کل آشیغ آ تباہیت کیند۔
1- صنعت طباق :- داوے صنعت
فناوہ پارہ یعنی کلام الی بہندن ء ارا
آرتیک ہرافتاہند خاک تہین پل تہین نام
مدریر :- دنگ : عام و خاص ’تلیخ و تہین‘
عنگ جنگ ، خوش غم و دے ، دیر
خاخر پیرین صناعت طباق نامستی ارا
میریر۔
1- ایمجابی صنعت طباق 2- سلبی
صنعت طباق
بجبابی صنعت طباق ہموش ء پارہ
راڑے متضادوز آ نام الی ’لوڑ‘ مہ
تنگ دنگ مہین بہار لغور و سلبی

چٹ سے قواری آن پدا پاروے
 ”انسان نامھلا و ہندادے کن تینا
 رودی تے ڈنگ کن دبل جوڑ
 یک“
 ای سگریٹ نامنڈ و جس دان ائی
 وشکات پاریٹ ”ہر احقیت و
 یقین نامہیت آک ہندن و سارے ملیو
 سہرا نام حکم پادریک تنو ای تسٹ
 “
 ”باہو! جوانی خرابی ہر کس تینا کچ اٹ
 لنگ کیلک تے تینا ہندآن چشمن مفرہ
 ملیو پاپادریک نامثال و آنپ تے تینا کچ
 نامہیت و کر۔ ناحیث تیش ملیو
 و“ اوانا تینا و گڈ سہ بارے۔

نکے بدلے ”آنا نے خرین و بیت
 لنگ آ خوشی سیک“
 پارے ”کنا کاریم نے راست اگا
 بیت آ تا پناک عس“
 ی پاریس ”اؤ ای ہندن خواہد ای
 ہندن یادہ کہ راست عو کو مو عارائی
 ہنگ، پیشمنگ کن دروازہ نا ہندی
 وک مننگ نا حاجت اک۔ ولے
 کہ ہندغ اس ارائی میک گرا ائس
 س لنگ۔ ہندن تیل ایلو بای آ
 کلک آک ہمیشہ روشنائی آ بریرہ
 ہارم نازہ پنے“

وگنا گناہیت آ جٹا پارے ”مولو مکھ
 ہلک کہ آرانہ دروازہ بند نہ یا لائٹ
 ہلک و ہنٹیل و ایلو ہالی لوک آک
 سہ“
 سی تینیا غصہ و ظاہر کرسہ پاریت ”نا
 نیال ای چٹ سادہ وودلا بندغ
 س آٹ تیرہ آگرموکو آرانہ یلمتنگ
 بندمگ نا ساسا مکھ۔ وے پڑے ہمو
 نا نیال آگڑا کہ سہمارا آٹے دے وڈا
 ہندامز و ہنر نا مک۔ غٹ اے۔ ہندا
 موٹو آنگو و ہر کہ بین اودے انت

سرمیک۔ اگ انسان چنکا چنکا
بت آتا پرواہ کپ۔ چنکا ہیئت
تے تنہا مدول آن کشے۔ است
ہنی تگل و بالی ئے بدل کے تو
ٹڑا ہندا چنکا ہیئت آک بھلن
سہ۔ وخت وخت ن تنہا راج اٹ
نہ وداہنہ کہ منہ بندخ فلان بندخ نا
لی آجہو کریہ۔ او دے لٹ آتیش
لمر یاسم کاری نا گواچی کریہ۔ نیام
ہرٹوم آ کرڈہ آتا ہیئت انت

روض و شاعری

فاری ادب آن ایونے اسکان سر
 و علم بدیع نا شاعرئی فریتہ خوک
 اک همودے ہرا کہ "علم بیان نا"
 لے تشبیہ و استارہ نا جاگد و علم بدیع
 یک یک - بکل (دخت انازی آ)
 کلام ائی مننگ کلام نا طاقت ومعنہ
 ی و وڈ کک - کلام و زبیدار جوڑ
 یک - علم بدیع ہمو علم انا پن و ہرائی
 نعت یعنی "صناع" و معنوی یعنی
 فی اللفظی لوڑ آویز تشبیہ بیان کیہر ہندا
 طران علم بدیع و اوارش ائی کیہر -
 صنائع معنوی 2- صنائع لفظی
 صنائع معنوی - و ذکک مہالو عرض

عنی پہوال
بدل :- ابدال

دُوی ویران اگلا تو بے نا شائیت آ
نیز نہ تاجہ بیگم۔

لوگو! داس زحمت و خوارئِ مگ و
فکاری آچھ آ تا بے سوبی کئے اونا
رودی جوزه ہرُس کئے پین خیال اس
بون کر یکہ کمہ دے اُن کُنا اربند
ہئے۔ وے دا خواہیگن، لنگر کُنا اراٹئ
دے لنگرئ
ہٹائے وے کُنا اراہیتے۔ دا خیال
ناست اٹئ اوامہر و قدر و قدوید۔
مدن کُنا فتن گنگن عو اراس بس
خف تے حک کر پٹ۔

اودا تا زندہ دہشتی تا زیات و وودک آ
 زہ عے کے نے دُن بے فائدہ خیال
 ”برک“
 ارانی اٹ اڑفیت ”امرو بے کار ع
 خیال؟؟“
 ”اؤ قدرت نادود عے کہ ہرگز توازن“
 وراہد اٹ چاہنگ وے داڑے
 تینا پام تا ہم شفق و توازن آن پیش
 ”اس“
 ”تا زیات جران مسٹ“ ”اؤ امر؟؟“
 ”خوبہ! اموگو کوک اف ک مفت و بے
 لنگز توک وے بیک قول ک یو

کہ اے اُرنارنا دروازہ غائب ہو چکا ہے اور کھل
 نہ کرے تو روشن دان اُن ہم بربرہ
 قُرب پر سہ کہ اُرنارنا دروازہ بند ہے تو
 ن۔ وے موکو نا زیت دوتی نا
 ہنگ ناخن تے تھے“

زرس موکو اُمرٹا وتینا مون ء
 سٹا پارت پارت ”تیرہ انگلیں نے بے
 اُموکوٹوں بدر یکہ“ ہیست اُتیاں
 سپا ء اسی موکوے تیتا چکا تے
 ٹرٹ۔ مہمان اُمبرا لیسٹ اُرنائی
 لُفٹ“

جنگ
 بانی بلوچ
 جنگ کا مرے با بھلا ہر ہیبت انا بناء
 کا ہیبت آن مر یک - جنگ کا
 ت اک وخت اس ہند خن بھلن
 یرہ - کہ او جنگ و حمیرہ غا تا سوب
 مر یرہ - تلی ۴ تہہ کنگ اٹ ہر کس
 وڈ ۴ شاغل - ننا پڈاٹ کنوک آ
 اڈاک جاگہ کیرہ ولے اسہ ہیبت
 جاگہ کلک - ہرا وخت کس
 ان آن ہیبت پشن مسی شار ۴

علم بدیع و علم عربی

دُنیا نا اَدیب و شاعر و ادب تون
 تقدار آ بندخ آ تا پانگ ہندادے
 مچ دُنیا شاعری ادب ناگل آن
 لاصفء و ہر جا کگل آن قبول آ
 فء ہندا خاطر آن شاعری نا علم
 وئی کنگ و شاعری نا فلسفءا دے
 آن بلیس دے کی ہلنگ ارکان
 ذہن عا کار مئے مئے و مئے علم
 حق علم عرض پی علم ایر و شاعری نا
 طالب دانے پیہ متنگ نا ہر وخت
 اٹ مئے۔

بدیع۔ دالعلم عربی ادب آن مرزا

موک

[illegible]

ہامون انکا زردی کو کہ بلہ ع موت انا
 کہ آج بالی ہے۔
 بوجال انانیام ٹی شکاری بلنگ سے
 مہار پتے کڈا ایاس۔ او اوی
 گھنٹہ سے آن برنگ آئی ٹنٹ وے
 لم عو خدلا کہ زس سُر۔ ہندن
 یس پتے کسی پاپ زندہ ع۔
 ت کنے راز دارے آمبار گور
 لکہ کہ بُر دانا شکار بشاری سرپک
 یٹل طع آترو۔
 مومنا ییز نا فوٹو آمبار تنسک۔
 لو انا گزشتہ ناخن تا مونی ہے

امی صاف خند گئی کہ: خنک ہے
ت اس اد داگ وخت اس ایگ
میرہ۔ بھارے مسکرتا ہزار
ای اس کاٹھ پرز کریک، پتہ
نہ زیت انگن خن تے تر کریک، پٹا کہ
نہ خن آماں بلکہ کاریم اس بیگا کہ
اس زوال کر کہ بہن خن تے تینا
کر، پٹا کہ، وافرور کر کہ۔ وخت
نہ است اسکیم سن ایگن انگنت
نہ صرف حال اننگن آتارے ات
نہ چن کہ باہر اوار توے نا

